

Hur vi motverkar nikotinkonsumtion bland minderåriga

Skrufs syn på den ökade ungdomskonsumtionen av nikotinprodukter

Snus har länge varit en bidragande faktor till att minska rökningen i Sverige och de allvarliga hälsoproblem som rökning medför. Idag är det ungefär 5,4 procent av den svenska befolkningen som röker dagligen. Det är en av de lägsta andelarna i världen, mycket tack vare att många rökare har valt att gå över till snus vilket är ett mindre farligt alternativ.

Tobaksfria nikotinprodukter har sedan de introducerats blivit alltmer populära bland Sveriges tobaks- och nikotinkonsumenter. Tobaksfria nikotinportioner, även kallat vitt snus, är en av de produkter som vuxit i popularitet de senaste åren som ett alternativ till tobaksrus och cigaretter. Enligt CAN:s rapport "Den totala konsumtionen av cigaretter och snus i Sverige 2003–2023" minskade cigarettkonsumtionen med 26 procent mellan år 2022 och 2023, och snuskonsumtionen med 10 procent. Samtidigt ökade försäljningen av e-cigarett med 85 procent och konsumtionen av vitt snus med 31 procent under samma period. Det är överlag positivt att tobakskonsumenter går över till tobaksfria produkter.

Däremot är det oroväckande att nikotinportioner och e-cigarett används av minderåriga. Tillgången möjliggörs av oseriösa aktörer som inte följer satta regleringar, kombinerat med bristande tillsyn. I en granskning som DN genomförde i januari 2024, kunde minderåriga beställa snus från tre av sju webshoppar. Ofta räckte det med att man svarade "ja" på frågan om man var över 18 år, utan vidare identifiering, för att kunna beställa.

Skruf ser allvarligt på den ökade konsumtionen av nikotinprodukter bland minderåriga. Som en av Sveriges ledande snusproducenter ser vi på Skruf det som vårt ansvar att bidra till en ansvarsfull bransch och komma med konkreta lösningsförslag.

Vad säger lagstiftningen?

I Sverige är försäljningen av nikotinprodukter, i likhet med tobaksprodukter, strikt reglerad. Försäljning till personer under 18 år är förbjuden, och marknadsföring av produkterna ska vara måttfull, inte uppfattas som påträngande eller uppmånat till bruk. Marknadsföringen får inte riktas särskilt till eller skildra barn eller ungdomar som inte har fyllt 25 år. Hänvisning till smak får endast göras om det är motiverat av konsumenternas behov av produktinformation.

EU-kommissionen ser för närvarande över Tobaksproduktdirektivet från 2014, med fokus på hur regleringen av nya nikotinprodukter ska se ut. Den nationella regleringen bland EU:s medlemsländer skiljer sig i dagsläget åt avsevärt.

Vad Skruf gör

Trots lagstadgad åldersgräns förekommer försäljning av nikotinprodukter till minderåriga. Skruf ser allvarligt på den ökade konsumtionen av nya nikotinprodukter bland ungdomar, som nikotinportioner och e-cigarett. Det är ett problem som Skruf vill vara med och motverka.

Därför vidtar Skruf, tillsammans med andra seriösa aktörer i branschen, flera åtgärder för att förhindra minderåriga från att bruka tobak- och nikotinprodukter.

1 Ansvarsfull marknadsföring

Skruf riktar aldrig vår reklam eller kommunikation särskilt till unga. Vår marknadsföring utgår från gällande lagstiftning och är utformad för att nå vuxna konsument. Skruf arbetar aldrig med personer eller influencers under 25 år i vår marknadsföring.

2 Tydlig ålderskontroll vid försäljning

Skruf samarbetar aktivt med detaljhandeln för att säkerställa att 18-årsgränsen efterlevs:

- Vi utbildar våra återförsäljare i vikten av ålderskontroll vid försäljning av vitt snus.
- Vi genomför löpande kontroller av att våra återförsäljare online använder sig av åldersverifiering.

3 Ett ansvarsfullt utbud

Skruf undviker smaksättningar och formgivning som kan uppfattas som lockande för minderåriga, exempelvis godis- och läsksmaker eller alltför färgglada dosor. Det är en viktig åtgärd för att undvika ungdomars konsumtion. För de konsument som vill vänja sig av med cigaretter genom användning av exempelvis vitt snus, är det däremot avgörande att det finns passande smaksättning. Ett utbud riktat till vuxna främjar folkhälsan.

4 Information om nikotin

Skruf utvecklar och delar löpande informationsmaterial om nikotin, samt vart man vänder sig om man vill få hjälp med att sluta bruka nikotinprodukter.

Vad Skruf vill

Skruf anser att mer behöver göras för att förhindra att nikotinprodukter hamnar i händerna på minderåriga. De åtgärder som utformas bör vara faktabaserade och förankrade i vetenskaplig kunskap. En viktig del av detta arbete är att säkerställa att endast seriösa aktörer, som tar ansvar och respekterar svensk lagstiftning fullt ut, tillåts verka på marknaden.

Skärp tillsynen och påföljderna för oseriösa aktörer i branschen

Att sälja nikotinprodukter till minderåriga är ett brott, men det förekommer ändå. Därför krävs skärpta kontroller av återförsäljare och höga, kännbara sanktioner för de aktörer som inte vidtar tillräckligt starka åtgärder för att undvika att deras produkter används av minderåriga.

Inför ett langingsförbud

Det vanligaste sättet för minderåriga att få tag på snus och nikotinprodukter är att deras kompisar införskaffar produkterna åt dem s.k. langning. För att råda bot på detta bör ett langningsförbud införas med tillhörande straffrättsliga bestämmelser. Det är mycket viktigt att samhället signalerar att langning till minderåriga inte är acceptabelt oavsett om det rör sig om alkohol eller tobaks- och nikotinprodukter.

Inför ett spårbarhetssystem

För det tobaksinnehållande snuset finns det sedan år 2024 ett spårbarhetssystem som gör att en dosa kan följas från produktion till sista försäljningsställe. Detta system minskar risken för illegal handel avsevärt och således också risken att produkter som inte följer svensk lagstiftning sätts på marknaden. Skruf föreslår därför att spårbarhetssystem bör utökas till att även gälla tobaksfria nikotinprodukter.

Förbjud smaksättning som lockar minderåriga

För att skydda minderåriga bör smaksättningar och beskrivningar som tydligt riktar sig till unga förbjudas. Det utnyttjar ungas nyfikenhet och smakpreferenser på ett sätt som kan leda till tidig nikotinanvändning. Ett förbud mot sådana smaker är en viktig åtgärd för att minska nikotinprodukters attraktionskraft hos unga.

Öka forskningen på området

Nikotin är ett ämne som engagerar, men trots dess omfattande användning finns det fortfarande begränsad forskning om dess långsiktiga effekter. För att säkra effektiva åtgärder mot nikotinbruk bland unga i samhället och skapa en mer ansvarsfull konsumtion krävs ökad kunskap på området. Genom att stärka forskningen kan vi bättre utbilda både vuxna och unga och på ett mer effektivt sätt motverka skadliga konsumtionsmönster.

Ett starkare svenskt engagemang i EU-processerna

Skruf efterlyser ett tydligare politiskt engagemang från den svenska regeringen i den pågående regleringsprocessen på EU-nivå. Politiskt engagemang krävs för att säkerställa en ändamålsenlig och harmoniserad lagstiftning inom hela unionen med fokus på skadereducering, i linje med den svenska tobakspolitiska målsättningen. En enhetlig lagstiftning på EU-nivå skulle minska risken för att oseriösa aktörer utnyttjar glapp i regelverket mellan medlemsländerna. Detta stärker skyddet för konsumenter, särskilt minderåriga, samtidigt som det skapar tydligare förutsättningar för rökfria alternativ.

Om Skruf

Skruf är en svensk snustillverkare med produktion i småländska Sävsjö. Företaget bildades 2005 och är idag Nordens näst största snusföretag med cirka 300 anställda. I sortimentet finns traditionellt tobakssnus såväl som tobaksfria nikotinprodukter.